

Per què PIMEC rebutja el projecte de Reial Decret llei sobre l'autoconsum

Juliol 2015

Resum

- *L'autoconsum energètic comporta nombrosos beneficis, tant per als propis consumidors com per a la societat en general: llibertat d'elecció per al consumidor, millores d'eficiència, reducció de costos, menor impacte mediambiental, millora de la balança comercial, entre altres.*
- *L'esborrany de reial decret incorpora importants barreres administratives, tècniques i econòmiques a l'autoconsum.*
- *El projecte obliga tots els autoconsumidors a demanar permís per a les seves instal·lacions a la companyia distribuïdora, independentment de si ja estaven en funcionament o siguin noves, i de si aboquen o no energia a la xarxa.*
- *L'esborrany estableix limitacions molt restrictives a l'ús de bateries malgrat els beneficis que aporta.*
- *L'àmbit d'aplicació del reial decret presenta llacunes, fet que comporta la il·legalitat d'instal·lacions que en l'actualitat estan en funcionament.*
- *L'esborrany penalitza econòmicament l'autoconsum afegint peatges o càrregues per potència instal·lada i energia autoconsumida, tot i que, com en el cas de qualsevol altre consumidor, ja fonamenta el sistema en la potència contractada i l'energia consumida de la xarxa. A més, es fixen uns preus fins i tot superiors als actuals.*
- *No s'estableix un sistema de balanç net, que incentivi l'eficiència, sinó que es potencien els excessos de producció mitjançant la retribució dels excedents en el cas d'alta tensió, i s'impedeix la compensació dels excedents abocats en el cas de baixa tensió.*
- *En definitiva, PIMEC rebutja l'esborrany de reial decret sobre l'autoconsum i fa propostes sobre aspectes clau que en permetrien un autèntic impuls.*

0. Introducció

Fa poc més d'un mes, es va presentar el projecte de reial decret pel qual s'estableix la regulació de les condicions administratives, tècniques i econòmiques de les modalitats de subministrament d'energia elèctrica i producció amb autoconsum, que actualment es troba a l'espera de la seva aprovació com a Reial decret.¹

Tot i que es tracta d'una legislació d'especial rellevància per al sistema productiu, el medi ambient i la competitivitat, al projecte concorren tres circumstàncies negatives:

- El govern l'ha proposat sense diàleg amb els agents socials i econòmics,
- va en contra de les directives europees², i
- també va en sentit contrari a les tendències internacionals en aquest àmbit.

Per tot això, no és d'estranyar que el projecte en qüestió hagi suscitat moltes opinions contràries per part d'empreses, particulars, associacions de consumidors, associacions ambientals, la pròpia CNMC i diverses comunitats autònomes, entre altres.

Una mostra d'aquest rebuig la tenim a la roda de premsa celebrada el 23 de juliol de 2015 per part de PIMEC, FITAG-UGT, CCOO-Indústria i la Plataforma per a l'Impuls de la Generació Distribuïda i l'Autoconsum. Allà es va rebutjar la proposta de reial decret i se'n va demanar la paralització pels motius que es recullen en aquest document.

PIMEC ha denunciat repetidament els defectes de funcionament del sistema elèctric espanyol, així com els elevats preus que les pimes i petits consumidors han de suportar a causa d'aquestes deficiències.³

¹ <http://www.minetur.gob.es/energia/es-ES/Participacion/Documents/proyecto-real-decreto-tramite-audiencia/20150601-RD-Autoconsumo.pdf>

² La directiva 2009/28/CE, de foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables, estableix que és convenient donar suport a la producció descentralitzada d'energia.

La directiva 2009/72/CE, del mercat interior de l'electricitat estableix que els peatges i càrrecs han d'aplicar-se de forma no discriminatòria i tenir en compte els costos marginals de la xarxa evitats a llarg termini gràcies a la generació distribuïda.

La directiva 2012/27/UE insta els governs a prendre mesures encaminades a suprimir barreres que s'oposin a l'eficiència energètica.

³ INFORMES PIMEC 10/2013 Comparació de preus de l'energia elèctrica amb Europa
INFORMES PIMEC 5/2014 Activitat i resultats del sector elèctric espanyol. 2000-2012
INFORMES PIMEC 9/2014 Podria baixar el preu de l'electricitat a Espanya?

En el cas que ens ocupa tractem l'autoconsum elèctric, aquella producció individual d'energia per al propi ús. La seva generació descentralitzada pot estar aïllada de la xarxa o estar-hi connectada, i amb o sense abocament a la xarxa. L'autoconsum resulta especialment rellevant per a pimes i per a petits consumidors, que disposen així d'un sistema de generar energia molt eficient, responsable amb el medi ambient i de baix cost.

En aquest INFORMES PIMEC constatem les deficiències de l'actual projecte de reial decret, amb l'objectiu d'aportar el nostre punt de vista al debat sobre l'autoconsum i contribuir a una legislació adequada. Més encara, tractant-se d'un tema vital per a les pimes i per al conjunt de l'economia del país.

Aquest document s'estructura en tres punts: en primer lloc s'assenyalen els principals beneficis que proporciona l'autoconsum elèctric; a continuació denunciem les barreres que el projecte de reial decret representa per a l'autoconsum; i finalment, fem una sèrie de propostes que considerem que la regulació de l'autoconsum hauria de tenir en compte.

1. Beneficis de l'autoconsum

La generació descentralitzada i l'autoconsum presenten una sèrie de característiques que aporten beneficis tant per als autoconsumidors com per a la societat en conjunt. A continuació es presenten els aspectes més rellevants en aquest àmbit, subscrits per PIMEC, CCOO-Indústria, FITAG-UGT i la Plataforma per a l'Impuls de la Generació Distribuïda i l'Autoconsum Energètic, i que tenen l'adhesió de nombroses organitzacions.

- L'autoconsum proporciona llibertat energètica als ciutadans i a les empreses perquè permet una major capacitat d'elecció sobre quin tipus d'energia consumir, entre les diferents fonts i tecnologies disponibles.
- L'autoconsum representa una major independència per als ciutadans, les empreses i les comunitats ja que els permet produir una part de l'energia que consumeixen a uns preus competitius.

- L'autoconsum millora la independència energètica del país perquè redueix la necessitat d'importar combustibles fòssils i millora la balança comercial.
- L'autoconsum és un vector d'eficiència energètica. Genera un important estalvi als ciutadans i millora la competitivitat de les empreses; impulsant el creixement econòmic i la capacitat exportadora, i generant ocupació.
- L'autoconsum promou l'ús eficient dels recursos. Una generació descentralitzada evita el transport i la distribució, de manera que redueix les pèrdues i els costos de manteniment de la xarxa.
- L'autoconsum amb energies renovables contribueix a un sistema més sostenible amb el medi ambient i a l'aprofitament de recursos naturals autòctons, gratuïts i il·limitats.
- L'autoconsum promou el desenvolupament tecnològic i el creixement industrial mitjançant avenços tècnics en les energies renovables i la implantació de noves tecnologies als habitatges i indústries.
- L'autoconsum permet la creació de treball qualificat, estable i distribuït per tot el territori, amb els ingressos públics que això comportaria.
- L'autoconsum és part del nou model econòmic perquè permet descentralitzar, liberalitzar i democratitzar el mercat energètic, promoure una major competència i augmentar la capacitat de decisió del consumidor.

2. Barreres que incorpora l'actual esborrany de reial decret

El projecte de reial decret llei sobre autoconsum pretén incorporar traves administratives, tècniques i econòmiques a la norma. Les més rellevants es detallen a continuació.

2.1. Barreres administratives

El projecte preveu que tots els autoconsumidors hagin de sol·licitar la connexió i l'accés a xarxa a la companyia distribuïdora de la zona, de manera que li atorga la potestat per admetre o denegar el permís a les instal·lacions d'autoconsum sota criteris de seguretat i qualitat del subministrament.

Aquest requisit afecta els autoconsumidors amb contracte d'accés i de subministrament; i són d'aplicació tant si s'aboca energia a la xarxa com si no. A més, aquest requisit afecta les noves instal·lacions, però també les que ja estiguessin en funcionament abans del reial decret, amb caràcter retroactiu.

Aquest caràcter retroactiu es contradiu amb l'impuls que s'ha volgut donar a l'autoconsum des d'organismes regionals i locals. Per exemple, el 2 de maig de 2011, el Butlletí Oficial de la Província de Barcelona estableix una ordenança, encara en vigor, que obliga les noves construccions a instal·lar 7W de fotovoltaica per cada metre quadrat edificat. Per aquest motiu algunes empreses han hagut d'instal·lar sistemes d'autoconsum de potència superior als 100kW que passaran de ser obligatoris a il·legals per les llacunes en l'àmbit d'aplicació que es mostren a continuació.

Totes les instal·lacions s'han d'inscriure al registre administratiu d'autoconsum amb l'única excepció de les instal·lacions aïllades.

2.2. Barreres tècniques

L'esborrany estableix dues limitacions molt restrictives a l'ús de bateries

L'esborrany no prohibeix explícitament l'ús de bateries, element molt important per millorar encara més l'eficiència que comporta l'autoconsum, aplanant els pics de demanda. Però hi ha una doble limitació. En primer lloc, per a les instal·lacions de fins a 100kW, l'esborrany remet al Reial Decret 1699/2011, que no permet elements d'acumulació, per la qual cosa existiria una prohibició *de facto*. En segon lloc, fins i tot quan aquesta prohibició no fos d'aplicació, el projecte contempla un càrrec fix sobre els sistemes amb acumulació que fa inviable la recuperació de les inversions.

Llacunes en l'àmbit d'aplicació de la llei

L'esborrany del reial decret distingeix quatre tipus diferents d'instal·lacions d'autoconsum:

- Instal·lacions de fins a 100kW de potència contractada no inscrites al registre administratiu de producció (RAIPRE)
- Instal·lacions de fins a 100kW de potència instal·lada inscrites al RAIPRE
- Instal·lacions de cogeneració de més de 100kW de potència inscrites al RAIPRE

- Autoconsum a través de línea directa

D'aquesta manera, l'esborrany no afecta les instal·lacions aïllades (desconnectades de la xarxa) però il·legalitza una part de les instal·lacions d'autoconsum posades en funcionament els darrers anys i que disposen actualment d'autorització, com en el cas de:

- Les instal·lacions d'"injecció 0". Són aquelles que mesuren en temps real la producció fotovoltaica i el consum elèctric de tal manera que quan la producció supera el consum redueixen la producció per evitar excedents.
- Les instal·lacions fotovoltaiques de més de 100kW.

D'aquesta manera, l'esborrany és discriminatori entre cogeneració (contemplada com a tecnologia regulada per a potències superiors a 100kW) i altres tecnologies (per a les quals només es permeten potències de fins a 100kW excepte en línia directa), i penalitza unes instal·lacions existents que hauran de ser tancades o modificades, amb els costos que això comporta.

2.3. Barreres econòmiques

L'esborrany penalitza econòmicament l'autoconsum

El projecte pretén que l'autoconsum pagui peatges o càrrecs de suport per:

- la potència instal·lada (quadre 1) i
- l'energia autoconsumida (quadre 2)⁴

Hem calculat els increments que poden patir, a títol d'exemple, alguns tipus de contracte. Aquells autoconsumidors que suportin el càrrec fix de potència poden veure incrementat aquest concepte entre un 21% i un 88% segons els tipus de contracte analitzats. D'altra banda, el terme d'energia pot arribar a incrementar-se fins a un 234% per a consumidors domèstics. En qualsevol cas, l'aplicació d'aquest projecte de real decret donaria com a resultat que els consumidors amb autogeneració contribuïrien desproporcionadament als costos del sistema, malgrat reduir-ne l'ús pel fet de ser autoconsumidors. Es tracta, per tant, d'un tracte clarament discriminatori envers l'autoconsumidor. Aquest ja paga actualment en concepte de suport del sistema a través del terme de potència contractada i

⁴ Es poden consultar els càrrecs per a tots els tipus de contracte al projecte de real decret: <http://www.minetur.gob.es/energia/es-ES/Participacion/Documents/proyecto-real-decreto-tramite-audiencia/20150601-RD-Autoconsumo.pdf>

energia consumida de la xarxa, com qualsevol altre consumidor. Per tant, els arguments de teòrica insolidaritat dels autoconsumidors en relació amb els consumidors que no generen electricitat o de la necessitat de mantenir els costos del sistema que utilitza el govern per defensar els càrrecs a l'autoconsum, no tenen sentit. De fet, aquesta penalització a l'autoconsum no es produeix en cap altre país del nostre entorn.

Quadre 1. Terme de potència i càrrec amb autoconsum segons tipus de contracte

Tipus de contracte		Terme de potència actual (€/kW i any)	Càrrec fix per potència amb autoconsum (€/kW i any) ⁵	Increment previst del terme de potència
Tarifa (consumidor tipus)	Període			
2.0.DHA (Domèstic)	P1	38,04343	8,98917	23,6%
	P2	38,04343	8,98917	23,6%
3.0A (Serveis)	P1	40,72889	32,17436	79,0%
	P2	24,43733	6,40325	26,2%
	P3	16,29156	14,26687	87,6%
3.1A (Petita indústria)	P1	59,17347	36,60883	61,9%
	P2	36,49069	7,55926	20,7%
	P3	8,36773	5,08143	60,7%

Font: Elaboració pròpia a partir d'UNEF

Quadre 2. Terme d'energia amb i sense autoconsum segons tipus de contracte

Tipus de contracte		Terme d'energia actual (€/kWh)	Càrrec per energia amb autoconsum (€/kWh)	Diferència (€/kWh)	Increment previst del terme d'energia
Tarifa (consumidor tipus)	Període				
2.0.DHA (Domèstic)	P1	0,062012	0,063027	0,001015	1,6%
	P2	0,002215	0,007396	0,005181	233,9%
3.0A (Serveis)	P1	0,018762	0,030553	0,011791	62,8%
	P2	0,012575	0,019056	0,006481	51,5%
	P3	0,004670	0,009381	0,004711	100,9%
3.1A (Petita indústria)	P1	0,014335	0,023127	0,008792	61,3%
	P2	0,012754	0,014525	0,001771	13,9%
	P3	0,007805	0,012403	0,004598	58,9%

Font: Elaboració pròpia a partir d'UNEF

⁵ En el cas d'autoconsums fotovoltaics o eòlics de potència inferior a 100kW i sense acumulació no s'aplicaran càrrecs.

Absència de balanç net

L'esborrany de decret no estableix un sistema de balanç net basat en l'intercanvi de kWh (diferència entre kWh cedits a la xarxa i kWh consumits de la xarxa), com passa en molts països⁶, cosa que incentivaria l'eficiència i l'estalvi energètic. Per contra, el projecte proposa un sistema pel qual l'autoconsumidor aboca els seus excedents al mercat de producció, amb la possibilitat d'obtenir un benefici econòmic per l'abocament en el cas de connexions d'alta tensió, complint una sèrie de requisits, o cedint aquest excedent gratuïtament en la resta de casos. El cobrament pels excedents va en contra de la idea d'estalvi energètic i eficiència que hi ha darrere de l'autoconsum, mentre que la cessió gratuïta va en contra de la lògica de qualsevol inversió. D'aquesta manera, el projecte potencia un sistema dirigit a la maximització de la producció en comptes de fer-ho cap a l'estalvi i l'eficiència. A més, els càrrecs addicionals provocarien que les inversions en autoconsum i acumulació siguin inviables.

El sistema de sancions és desproporcionat

A l'esborrany de decret s'estableixen sancions que poden arribar als 60 milions d'euros fins i tot per raons administratives, el que fa pensar que es pretén desincentivar l'autoconsum.

3. Propostes de PIMEC

Des de PIMEC i des de les institucions preocupades per la regulació que es proposa per a l'autoconsum, estem convençuts que l'Estat comparteix amb nosaltres la necessitat de millorar l'eficiència del sistema elèctric, de potenciar la competitivitat del sistema empresarial, de reduir l'impacte sobre el medi ambient, de millorar el dèficit comercial, d'impulsar l'avenç tecnològic i la creació d'ocupació de qualitat relacionada amb la instal·lació i manteniment de les instal·lacions de generació elèctrica descentralitzades.

La proposta de reial decret en curs d'aprovació presenta punts que xoquen frontalment amb el que acabem de dir. No hi ha dubte sobre la necessitat de regular l'autoconsum, tal com han fet altres països, però des de PIMEC entenem que cal fer-ho en uns altres termes. Concretament, proposem considerar els punts que segueixen.

⁶ França, Regne Unit, Bèlgica, Itàlia, Canadà, Estats Units, Portugal, Brasil o Alemanya.

- **Eximir** les instal·lacions que no abocaran energia a la xarxa de l'obligatorietat de demanar permís d'instal·lació, perquè aquestes instal·lacions no poden suposar un perill per a la seguretat ni la qualitat del subministrament.
- **Eliminar qualsevol impediment a l'acumulació d'electricitat**, independentment de la tecnologia i de la potència instal·lada. Entenem que s'ha de permetre l'ús de sistemes d'emmagatzematge i que han de retirar-se els càrrecs addicionals que es proposen a les instal·lacions amb acumulació d'energia.
- **Eliminar qualsevol peatge, càrrec o suport addicional per potència i energia** a l'autoconsum tenint en compte que l'autoconsumidor ja contribueix al manteniment del sistema amb el terme de potència contractada i l'energia consumida de la xarxa.
- **Establir un sistema de balanç net** que tingui en compte els kWh consumits del sistema i els kWh cedits al sistema, compensant els dos fluxos.
- **La regulació de l'autoconsum hauria de permetre aquest format de consum a partir de qualsevol tipus de tecnologia i de potència instal·lada**, sense discriminacions ni omissions.